



Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

31 mai 2018*

„Trimitere preliminară – Spațiu de libertate, securitate și justiție – Cooperare judiciară în materie civilă – Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 – Competență judiciară – Competențe speciale – Articolul 8 punctul 3 – Cerere reconvențională care rezultă sau nu rezultă în urma aceluiași contract sau fapt pe care s-a bazat cererea principală”

În cauza C-306/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tatabányai Törvényszék (Curtea din Tatabánya, Ungaria), prin decizia din 17 mai 2017, primită de Curte la 26 mai 2017, în procedura

Éva Nothartová

împotriva

Sámson József Boldizsár,

Curtea (Camera a opta),

compusă din domnul J. Malenovský, președinte de cameră, domnii M. Safjan (raportor) și D. Šváby, judecători,

avocat general: domnul H. Saugmandsgaard Øe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes, de M. Figueiredo și de P. Lacerda, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de K. Talabér-Ritz și de M. Heller, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general, pronunță prezenta

* Limba de procedură: maghiara.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 8 punctul 3 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Éva Nothartová, pe de o parte, și domnul Sámson József Boldizsár, pe de altă parte, în legătură cu o pretinsă încălcare a dreptului la imagine și a dreptului asupra unei fonograme al doamnei Nothartová în legătură cu care domnul Boldizsár a formulat o cerere reconvențională.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Reiese din considerentul (4) al Regulamentului nr. 1215/2012 că acesta urmărește, în interesul bunei funcționări a pieței interne, să introducă „dispoziții care să unifice normele referitoare la conflictele de competență în materie civilă și comercială și care să asigure recunoașterea și executarea rapidă și simplă a hotărârilor pronunțate într-un stat membru”.
- 4 Considerentele (15) și (16) ale acestui regulament au următorul cuprins:

„(15) Normele de competență ar trebui să prezinte un mare grad de previzibilitate și să se întemeieze pe principiul conform căruia competența este determinată, în general, de domiciliul pârâtului. Astfel, competența ar trebui să fie întotdeauna determinată pe baza acestui criteriu, cu excepția câtorva situații bine definite în care materia litigiului sau autonomia părților justifică un alt punct de legătură. În cazul persoanelor juridice, domiciliul trebuie să fie definit în mod independent, în vederea ameliorării transparenței normelor comune și a evitării conflictelor de competență.

(16) În afară de instanța domiciliului pârâtului, ar trebui să existe și alte instanțe autorizate în temeiul unei legături strânse între instanță și acțiune sau în scopul bunei administrări a justiției. Existența unei legături strânse ar trebui să asigure securitatea juridică și să evite posibilitatea de a se introduce o acțiune împotriva pârâtului în fața unei instanțe dintr-un stat membru care nu era previzibilă în mod rezonabil de către acesta. Acest lucru este important în special în litigiile privind obligații necontractuale care rezultă din încălcări ale intimității și ale drepturilor legate de personalitatea sa, inclusiv privind calomnia.”
- 5 Normele de competență figurează în capitolul II din regulamentul menționat.
- 6 Articolul 4 alineatul (1), care figurează în secțiunea 1, intitulată „Dispoziții generale”, din capitolul II din același regulament este redactat după cum urmează:

„Sub rezerva dispozițiilor prezentului regulament, persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție, indiferent de naționalitatea lor, în fața instanțelor statului membru în cauză.”
- 7 Articolul 5, care figurează în secțiunea 1 menționată anterior din Regulamentul nr. 1215/2012, prevede la alineatul (1):

„Persoanele domiciliate pe teritoriul unui stat membru pot fi acționate în justiție în fața instanțelor unui alt stat membru numai în temeiul normelor enunțate în secțiunile 2-7 din prezentul capitol.”

- 8 Articolul 7 din acest regulament, care face parte din secțiunea 2, intitulată „Competențe speciale”, din cadrul capitolului II din regulamentul respectiv prevede la punctul 2:

„O persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru poate fi acționată în justiție într-un alt stat membru:

[...]

2. în materie delictuală și cvasidelictuală, în fața instanțelor de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă.”
- 9 Potrivit articolului 8 punctul 3 din regulamentul menționat anterior, inclus de asemenea în această secțiune 2, „o persoană care are domiciliul pe teritoriul unui stat membru mai poate fi acționată în justiție [...] în cazul unei cereri reconvenționale rezultate în urma aceluiași contract sau fapt pe care s-a bazat cererea principală, în fața instanței sesizate cu cererea principală”.

Dreptul maghiar

- 10 Articolul 147 alineatul 1 din polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Legea nr. III din 1952 privind Codul de procedură civilă) prevede:

„Până la încheierea ședinței care precedă momentul la care se pronunță hotărârea primei instanțe, pârâtul poate formula cerere reconvențională împotriva reclamantului, cu condiția ca dreptul de care înțelege să se prevaleze pârâtul să se întemeieze pe același raport juridic ca cererea reclamantului sau să aibă legătură cu acesta ori cu condiția ca efectuarea unei compensații între pretenția care face obiectul cererii reconvenționale și cea care face obiectul cererii reclamantului să fie posibilă [...]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 11 În conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012, doamna Nothartová, resortisant slovac cu domiciliul în Slovacia, a introdus o acțiune la instanța de trimitere, Tatabányai Törvényszék (Curtea din Tatabánya, Ungaria), împotriva domnului Boldizsár, resortisant maghiar cu domiciliul în Ungaria, prin care solicită să se constate o încălcare a dreptului său la imagine și a dreptului său asupra unei fonograme. Reclamanta din litigiul principal susține că pârâtul a realizat fotografii și înregistrări video fără cunoștința ei pe care le-a inclus ulterior printre altele în materiale video difuzate pe internet, în special pe site-ul YouTube.
- 12 Pârâtul din litigiul principal a introdus în fața instanței de trimitere o cerere reconvențională în despăgubire pentru motivele, *primo*, că cererea principală ar avea ca efect împiedicarea difuzării creațiilor sale intelectuale pe site-ul YouTube, *secundo*, că reclamanta din litigiul principal l-ar fi vizat, întrucât a utilizat în mod eronat numele tatălui său, încălcându-i astfel dreptul la nume și dreptul la respectarea persoanelor decedate, și *tertio*, că reclamanta din litigiul principal ar fi menționat numărul de înmatriculare al autovehiculului său, încălcând „dreptul legat de personalitatea autovehiculului”.
- 13 Potrivit instanței de trimitere, cererea reconvențională formulată de pârâtul din litigiul principal nu rezultă din faptul pe care s-a bazat cererea principală, în sensul articolului 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012.
- 14 În consecință, ea consideră că, dacă articolul 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012 este singura dispoziție aplicabilă cererilor reconvenționale, ea nu ar fi competentă să judece cererea reconvențională introdusă de pârâtul din litigiul principal în măsura în care aceasta nu rezultă din faptul pe care s-a bazat cererea principală.

- 15 Dacă, în schimb, articolul 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012 vizează numai cererile reconvenționale rezultate în urma aceluiași contract sau fapt pe care s-a bazat cererea principală, instanța de trimitere apreciază că ar fi totuși competentă, în temeiul articolului 7 punctul 2 din acest regulament, să statueze cu privire la cererea reconvențională introdusă de pârâtul din litigiul principal.
- 16 În aceste condiții, Tatabányai Törvényszék (Curtea din Tatabánya, Ungaria) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:
- „În cazul unei cereri reconvenționale rezultate în urma unui alt contract sau fapt decât cele pe care s-a bazat cererea principală, pentru stabilirea instanței competente să soluționeze cererea reconvențională,
- a) este aplicabil doar articolul 8 [punctul] 3 din Regulamentul [nr. 1215/2012], având în vedere că numai această dispoziție face referire la cererea reconvențională, sau
- b) articolul 8 [punctul 3] din Regulamentul [nr. 1215/2012] se referă exclusiv la o cerere reconvențională rezultată în urma aceluiași contract sau fapt pe care s-a bazat cererea principală, astfel încât nu este aplicabil unei cereri reconvenționale care nu rezultă în urma aceluiași contract sau fapt pe care s-a bazat cererea principală și, din acest motiv, faptul că instanța competentă să soluționeze cererea principală este competentă să soluționeze și cererea reconvențională trebuie stabilit pe baza altor dispoziții în materia competenței din Regulamentul [nr. 1215/2012]?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 17 Prin intermediul întrebării sale formulate în două părți, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere urmărește să afle în esență dacă articolul 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că se aplică, cu excluderea oricărei alte norme de competență specială prevăzute de acest regulament, într-o situație în care instanța competentă să judece o pretinsă încălcare a drepturilor legate de personalitatea reclamantului pentru motivul că fotografii și înregistrări video au fost realizate fără cunoștința acestuia este sesizată de pârât cu o cerere reconvențională în reparație în temeiul răspunderii delictuale sau cvasidelictuale a reclamantului, printre altele pentru restrângerea creației sale intelectuale care face obiectul cererii principale.
- 18 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în măsura în care articolul 7 punctul 2 și articolul 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012 reiau în esență textul articolului 5 punctul 3 și, respectiv, pe cel al articolului 6 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74), interpretarea dată de Curte dispozițiilor acestui din urmă regulament și, anterior acestuia, Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32, Ediție specială, 19/vol. 10, p. 3), astfel cum a fost modificată prin convențiile succesive referitoare la aderarea noilor state membre la această convenție, rămâne valabilă pentru dispozițiile echivalente din Regulamentul nr. 1215/2012 (a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 iunie 2017, Kareda, C-249/16, EU:C:2017:472, punctul 27, Hotărârea din 17 octombrie 2017, Bolagsupplysningen și Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, punctul 24, și Hotărârea din 31 ianuarie 2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, punctul 36).
- 19 În conformitate cu articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012, persoanele domiciliat pe teritoriul unui stat membru sunt acționate în justiție în fața instanțelor respectivului stat membru. Articolul 5 alineatul (1) din același regulament prevede derogări de la această normă de competență generală, enunțate în secțiunile 2-7 din capitolul II din regulamentul menționat.

- 20 În această privință, reiese din considerentul (16) al Regulamentului nr. 1215/2012 că, în afară de instanța domiciliului pârâtului, trebuie să existe și alte instanțe autorizate în temeiul unei legături strânse între instanță și litigiu sau în scopul bunei administrări a justiției.
- 21 Astfel, pentru a evita adoptarea unor decizii judiciare contradictorii, articolul 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012 conferă pârâtului posibilitatea de a introduce o cerere reconvențională rezultată în urma aceluiași contract sau fapt pe care s-a bazat cererea principală, în fața instanței sesizate cu cererea principală.
- 22 Într-adevăr, în scopul bunei administrări a justiției, forul special în materie de cerere reconvențională permite părților să soluționeze, în cursul aceleiași proceduri și în fața aceleiași instanțe, toate pretențiile lor reciproce care au o origine comună. Astfel, sunt evitate proceduri superflue și multiple (Hotărârea din 12 octombrie 2016, Kostanjevec, C-185/15, EU:C:2016:763, punctul 37).
- 23 În conformitate cu acest obiectiv, într-o situație în care o instanță este sesizată cu una sau cu mai multe pretenții invocate cu titlu reconvențional, îi incumbă acesteia sarcina de a aprecia în ce măsură pretențiile respective au o origine comună cu cererea principală, astfel încât să intre sub incidența articolului 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012.
- 24 În acest scop, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, instanța menționată va trebui să verifice, printre altele, dacă examinarea cererii reconvenționale având ca obiect plata de daune interese pentru motivul că reclamanta din litigiul principal ar restrânge creația intelectuală a pârâtului din litigiul principal nu impune ca instanța respectivă să aprecieze legalitatea sau nelegalitatea faptelor pe care reclamanta din litigiul principal își fondează propriile pretenții, în măsura în care creația intelectuală a cărei utilizare este considerată perturbată de pârâtul din litigiul principal este cea pe care reclamanta din litigiul principal o consideră că se află la baza încălcării dreptului său la imagine.
- 25 Dacă există o asemenea nevoie de apreciere, articolul 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că conferă instanței menționate competența de a se pronunța cu privire la cererea reconvențională introdusă de pârâtul din litigiul principal.
- 26 Acestea fiind spuse, trebuie să se observe că competența specială prevăzută la articolul 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012 are o natură neexclusivă în raport cu alte norme de competență instituite de acest regulament. Ea este facultativă nu numai în raport cu norma de competență generală prevăzută la articolul 4 alineatul (1) din acest regulament, aplicată în litigiul principal, ci și în privința altor norme de competență specială prevăzute de regulamentul menționat.
- 27 Astfel, după cum a arătat Comisia Europeană în observațiile sale scrise, natura neexclusivă și facultativă a normelor de competență specială decurge nu numai din obiectivele și din economia Regulamentului nr. 1215/2012, ci și din însuși modul de redactare a articolului 8 punctul 3 din acesta, care precizează că o persoană „mai poate” fi acționată în justiție în temeiul acestei dispoziții, iar nu că ea trebuie să fie acționată în justiție exclusiv în temeiul dispoziției menționate.
- 28 Pe de altă parte, rezultă dintr-o jurisprudență constantă referitoare la Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, astfel cum a fost modificată, și la Regulamentul nr. 44/2001, relevantă și în contextul Regulamentului nr. 1215/2012, că acesta nu are ca obiect unificarea normelor de procedură ale statelor membre, ci reglementarea competenței jurisdicționale în vederea soluționării litigiilor în materie civilă și comercială în relațiile dintre aceste state și facilitarea executării hotărârilor judecătorești (Hotărârea din 17 noiembrie 2011, Hypoteční banka, C-327/10, EU:C:2011:745, punctul 37). Or, întrucât acest regulament nu stabilește condițiile în care, după ce a stabilit competența sa internațională în temeiul regulamentulului menționat, o instanță poate sau trebuie să examineze împreună mai multe cereri între aceleași părți, aceste condiții intră în principiu sub incidența autonomiei procedurale a statelor membre (a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 martie 2012, G, C-292/10, EU:C:2012:142, punctul 45).

- 29 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 8 punctul 3 din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că se aplică, cu titlu neexclusiv, într-o situație în care instanța competentă să judece o pretinsă încălcare a drepturilor legate de personalitatea reclamantului pentru motivul că fotografii și înregistrări video au fost realizate fără cunoștința acestuia este sesizată de pârât cu o cerere reconvențională în reparație în temeiul răspunderii delictuale sau cvasidelictuale a reclamantului, printre altele pentru restrângerea creației sale intelectuale care face obiectul cererii principale, atunci când examinarea acestei cereri reconvenționale impune ca această instanță să aprecieze legalitatea sau nelegalitatea faptelor pe care pârâtul își întemeiază propriile pretenții.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 30 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolul 8 punctul 3 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că se aplică, cu titlu neexclusiv, într-o situație în care instanța competentă să judece o pretinsă încălcare a drepturilor legate de personalitatea reclamantului pentru motivul că fotografii și înregistrări video au fost realizate fără cunoștința acestuia este sesizată de pârât cu o cerere reconvențională în reparație în temeiul răspunderii delictuale sau cvasidelictuale a reclamantului, printre altele pentru restrângerea creației sale intelectuale care face obiectul cererii principale, atunci când examinarea acestei cereri reconvenționale impune ca această instanță să aprecieze legalitatea sau nelegalitatea faptelor pe care pârâtul își întemeiază propriile pretenții.

Semnături